

**Az Eret-hegy (HUHN20051)
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Natura 2000 fenntartási terve**

Debrecen
2020.

Készítette

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partner

BioAqua Pro Környezetvédelmi Szolgáltató és Tanácsadó Kft.

Bogland Természet-, és Környezetvédelmi Betéti Társaság

E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület

Vezető szakmai koordinátor

Kapocsi István

Szakmai koordinátor

Lesku Balázs

Dr. Kiss Béla

Dr. Gulyás Gergely

Vezető természettudományi szakértő

Dr. Müller Zoltán

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Hasznosi László

Közreműködő szakértők

Dr. Gulyás Gergely

Lukács Attila

Dr. Nagy Antal

Polyák László

Sallai Zoltán

Szabó Tamás

Szabó Gyula

Tóth Pál

Tokaji Kitti

Arlett Péter

© Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2020.

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. A Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai.....	5
1.1. Név.....	5
1.2. Azonosító kód.....	5
1.3. Kiterjedés.....	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	5
1.4.1. Jelölő élőhelyek.....	5
1.4.2. Jelölő fajok.....	5
1.5. Érintett települések.....	5
1.6. Egyéb védettségi kategóriák.....	6
1.7. Tervezési és egyéb előírások.....	6
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv.....	6
1.7.2. Településrendezési eszközök.....	6
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	6
1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek.....	6
1.7.5. Halgazdálkodási tervek.....	7
1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv.....	7
1.7.7. Egyéb tervek.....	7
2. Veszélyeztető tényezők.....	8
3. Kezelési feladatok meghatározása.....	11
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	11
3.2. Kezelési javaslatok.....	12
3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE).....	12
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	27
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések.....	27
3.2.4. Kutatás, monitorozás.....	27
3.2.5. Mellékletek.....	28
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	29
3.3.1. Agrártámogatások.....	30
3.3.2. Pályázatok.....	36
3.3.3. Egyéb.....	36
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	36
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök.....	36
3.4.2. A kommunikáció címzettjei.....	36
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	37

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Eret-hegy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20051
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	142,45 ha
--------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2018. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 91G0*- Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*val és *Carpinus betulus*szal
- 91I0* - Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*)
- 6440 - *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei

*: kiemelt jelentőségű jelölő élőhely

1.4.2. Jelölő fajok

- Nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*)
- Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
- Sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)
- Díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)

1.5. Érintett települések

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye: Kömörő, Penyige

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége(%)
		(ha)	(%)	
Kömörő	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	3,25 ha	2,28%	0,20%
Penyige	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	139,17 ha	97,70%	7,38%

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

A tervezési terület 137,96 ha-on a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzetet (teljes kiterjedés: 21891,7 ha) érinti (142/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet Szatmár-beregi Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról))

A tervezési terület nem érint különleges madárvédelmi területet.

A tervezési terület teljes egészében az Országos Ökológiai Hálózat magterület övezetével átfed.

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
tájvédelmi körzet	<u>171/TK/82</u>	Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet	137,96 ha	96,85%	Szatmár-beregi Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról szóló 142/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet
országos ökológiai hálózat magterület övezet	MT	-	142,23 ha	99,85%	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről 2018. évi CXXXIX törvény.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet természetvédelmi kezelési tervének szakmai anyaga 2003-ban került kidolgozásra, jogszabályban azonban nem került kihirdetésre.

1.7.2. Településrendezési eszközök

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye közgyűlésének 19/2011 (XII.1.) önkormányzati rendelete Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területrendezési terve elfogadásáról.

Kömörő Község Önkormányzata Képviselő testületének 5/2015. (V.18.) rendelete a község Helyi Építési Szabályzatának és Szabályozási Tervének jóváhagyásáról. - módosítás

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Körzeti erdőterv: A Szatmár-Nagyecsed erdőtervezési körzet erdőterve (érvényes: 2016. - 2025.12.31.) Határozat ügyiratszám: HB-03/ERD/07149-1/2017.

(https://www.kormany.hu/download/d/0f/60000/MK_15_110_45.pdf)

1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

Az Eret-hegy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület a Tiszántúli Vadgazdálkodási táj Felső-Tiszavidéki tájegységbe tartozik. A tájegység vadgazdálkodására a Tiszántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 13/2018. (VII. 3.) AM rendeletben foglaltak az irányadóak.

Petőfi Vadásztársaság Kőmörő (vadgazdálkodási egység kódszáma: 15-854750-110)
Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszám: SZ-10/83/001160-8/2019.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A területen halgazdálkodási vízterület nem található, így halgazdálkodási terv sem vonatkozik rá.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

2-1 Felső-Tisza alegység vízyűjtő-gazdálkodási terve – Közreadta a TIVIZIG és a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság. Elfogadás dátuma: 2016. április. Érvényes: 2027-ig.

(<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149> alapján)

1.7.7. Egyéb tervek

Nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*) fajmegőrzési terve. Kiadta: Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Természetvédelmi Hivatal, 2004. Jóváhagyta: Dr. Persányi Miklós Környezetvédelmi és Vízügyi Miniszter, 2004. (http://www.termeszetvedelem.hu/_user/downloads/fajmegorzesi%20tervek/nagy%20szikibagoly.pdf)

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy; M= közepes; L= kis jelentőség)	Érintett terület aránya (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	H	30	Nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii</i>): főképp a gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>) terjedése okozhat problémát, állománycsökkenést.
K02	lecsapolás	M	17	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440): A területet korábban csatornázással csapolták le. Ez ma tovább szárítja a mocsárréteket, ami káros
L02	Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében (más, mint a mezőgazdasági vagy erdészeti gyakorlatnak által okozott közvetlen változás)	M	14	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440): erre az élőhelyre is jellemző a cserjésedés, amennyiben felhagyják. Ennek hatására átalakul más élőhellyé.
				Euro-szibériai erdőssztyepteptölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>) (9110*): A természetes folyamatok a fás legelőből a fa nélküli legelő irányába hatnak
				Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A kaszálás felhagyásával fellépő cserjésedés megváltoztatja a faj szempontjából ideális gyepruktúrát. Az állomány emiatt csökkenni kezd.
N02	aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	M	13	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440): A terület főként a globális folyamatok hatására szárazodik. Az élőhely ennek hatására hosszú távon eltűnhet
				Nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii</i>): A terület főként a globális folyamatok hatására szárazodik, emiatt a tápnövény sziki kocsord (<i>Peucedanum officinale</i>) állománya hosszú távon lecsökkenhet.

				Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A terület főként a globális folyamatok hatására szárazodik, emiatt a kedvező élőhelyi struktúra és fajösszetétel átalakul. A faj számára ez a kiszáradás kedvezőtlen folyamat.
E01	utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra	L	<5	Sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>), Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Taposásból, gázolásból adódó negatív hatás.
Kód	Jövőbeli valószínűsíthető veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy; M= közepes; L= kis jelentőség)	Érintett terület aránya (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
I01	Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	M	Nem adható meg	Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>) (91I0*) - <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440): A selyemkóró károsítja ezen élőhelyeket a honos fajok számára élőhelyük elvesztését eredményezi. Nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii lunata</i>); nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>); díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): A selyemkóró a fajok állományai szempontjából főként azért jelenthet veszélyt, mert az özönnövények terjedése a lepkefaj tápnövényeinek egyidejű visszaszorulását eredményezheti, tehát az ilyen folyamatok hátrányosan befolyásolják
B09	tarvágás	H	25	Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeával</i> és <i>Carpinus betulusszal</i> (91G0*): Itt a tarvágásos véghasználatra gondolunk, ami akkor is rontja az élőhely természetességét, amennyiben ligeterdőnek újítják föl. Csak a jelenlegi erdészeti tervezési időszak hatályán túl merülhet föl.
A14	Haszonállat-tartás (legeltetés nélkül)	H	40	Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>) (91I0*); <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440): A tervezési területet nyugat felől határoló mezőgazdasági telep a libák kiszabadulása esetén veszélyeztető tényezővé válhat, mivel az állatok ürülékéből származó hígtrágya veszélyeztetné a gyepet.
B17	erdészeti talajművelési és egyéb talajkezelési gyakorlatok	H	25	Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeával</i> és <i>Carpinus betulusszal</i> (91G0*): A talajelőkészítéssel felújítás az élőhelyet megszüntetheti, vagy legalábbis alacsonyabb természetességi szintbe alakíthatja át. Csak a jelenlegi erdészeti tervezési időszak hatályán túl merülhet föl.
B12	Ritkítás	L	Nem adható meg	Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): A munkák során gyakran a cserjeszint is eltávolításra

	(lombkoronaszintben)			kerül.
B20	növényvédő szerek erdészeti használata	L	Nem adható meg	Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>), sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>): Nem szelektív növényvédő szerek használata esetén felmerülő hatás.
G08	hal- és vadállomány kezelése	L	Nem adható meg	Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Túltartott vadállomány.
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	L	Nem adható meg	Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): A faj élőhelyének megszűnésén keresztül érvényesülő hatás.
N02	aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	L	Nem adható meg	Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>): Az élőhelyek átalakulásán, megszűnésén keresztül érvényesülő hatás.
A36	egyéb mezőgazdasági tevékenység	L	Nem adható meg	Sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>): Sövény, bozót, cserje eltávolítása.
L02	Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében (más, mint a mezőgazdasági vagy erdészeti gyakorlatnak által okozott közvetlen változás)	L	Nem adható meg	Sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>): A faj élőhelyének átalakulásán, megszűnésén keresztül érvényesülő hatás.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzések:

Az Eret-hegy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv (92/43/EGK) 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (SDF) találhatóak.

A természetvédelmi célállapot:

A megjelölt prioritások szerinti célállapot megvalósításakor arra kell törekedni, hogy a terület jelölő értékei mellett az egyéb természetes, közösségi jelentőségű (de nem jelölő) élőhelyek /6520 - Hegyi kaszálórétek/ kiterjedésének, karakterének, egységes táji megjelenésének, természetes biológiai sokféleségének fennmaradása is biztosítható legyen, különös tekintettel az ott előforduló, jelentős értéket képviselő védett fajok igényeire.

A célállapot eléréséhez rendelt célkitűzések:

- A természetközeli/féltermészetes tölgyes erdők fenntartása, különös tekintettel a gyertyános-tölgyes és szikesedő erdőssztyep jellegű állományokra.
- Őshonos fafajú állományokban a kiterjedt tarvágásos véghasználatok mellőzése, folyamatos erdőborítás fenntartása, természetközeli vegyes korösszetételű állományok kialakítása. A talaj és az aljnövényzet bolygatását a lehető legkisebbre javasolt csökkenteni.
- Lábon száradó vagy odvasodó faegyedek és a holt fa megfelelő mennyiségű meghagyása.
- Természetes, inváziós fajok által nem eluralt cserjés-magaskórós erdőszegélyek kímélete és fejlesztése. Erdei tisztások, fáslegelők fenntartás és fejlesztése.
- Az intenzíven terjedő, illetve inváziós fajok (gyalogakác, zöld juhar, amerikai kőris, aranyvesszők, japánkeserűfűvek, akác) visszaszorítása, szükség esetén rendszeres beavatkozásokkal. A természetközeli/féltermészetes erdőállományokból és fasorokból a tájidegen fafajok (gyalogakác, zöld juhar, amerikai kőris, akác stb.) egyedeit el kell távolítani. Ennek során a sarj vagy újulatképzést meg kell akadályozni.
- A természetközeli erdei aljnövényzet megóvása, a természetes felújulás segítése érdekében (taposás, túrás, rágási kár megelőzése miatt) a területen a nagyvad egyedszámának megfelelő szinten tartása, szükség esetén mesterséges apasztása.
- A gyepek állapotát javító legeltetési/kaszálási rendszer fenntartása. Cél a területen mozaikosan található rétek, mocsárrétek fennmaradásának biztosítása; a gyepek teljes becserjésedésének megakadályozása. Kíméletes, kaszátlan mozaikokat és hagyásfákat is meghagyó kaszálás, és a jelölő ízeltlábú fajok érdekeit is figyelembe vevő kaszálási rend bevezetése.

- A sziki kocsordos (nagy szikibagoly élőhely) gyepeken a lepke érdekeit preferáló kaszálási rend kidolgozása és megvalósítása.
- A szomszédos szántók lehetőség szerinti gyepesítése, vagy őshonos faállományú erdősítése.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási, fajvédelmi és az élőhelyrekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységek (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképei mutatják be). közösségi jelentőségű élőhelyekre és fajokra vonatkozó kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE)

A kezelési javaslatok esetében élesen el kell választani a kötelező jellegű, jogszabályban előírt korlátozásokat, illetve az önkéntes vállalásokat. „A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervekészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.”

Az Eret-hegy Natura 2000 területen az előforduló élőhelyek, fontosabb fajok és gazdálkodási módok alapján 4 kezelési egység lehatárolása indokolt, amelyek térképi megjelenítését a 3.2.5 mellékletek fejezet mutatja be. A kezelési egységek lehatárolása a 2013-ban tapasztalt természeti adottságok alapján történt, 1:10.000 alapléptékben. A térképi lehatárolás léptékét figyelembe véve a kezelési egységek határai (különösen nem mesterséges vonalat, pl. szántó, csatorna határ követő egységek esetén) nem szigorúan véve rögzítettek, hanem 10-20 méteres átmeneti sávban értelmezhetők. A kezeléseket, beavatkozásokat gyakorlati tervezésénél emellett figyelembe szükséges venni, hogy a természeti adottságok, élőhelyek spontán változásai miatt a kezelési egységek egymáshoz viszonyított határai megváltozhatnak. A fentiek alapján tehát a kezelési egységek térbeli lehatárolása a fenntartási terv gyakorlati átültetése esetén áttekinthető, iránymutató jellegű információnak tekintendő, aminek pontosítását magán a területen, az adott időszak aktuális állapotának megfelelően kell elvégezni.

Az elkülönített, és alábbiakban részletezendő kezelési egységek (KE) ugyan több – nem csupán természetvédelmi – szempontból jobban tükrözik a művelési-gazdálkodási

lehetőségeket, de a művelési ágaknak megfelelő áttekintést is részletezzük:

a, Erdő művelési ágú területek:

A földhivatali nyilvántartás szerint az erdő művelési ágú területek kiterjedése összesen 61,98 ha, míg az erdészeti nyilvántartás szerint az erdőállományok 61,99 hektáron helyezkednek el. Az erdőrészeket állami tulajdonban, magántulajdonban vannak.

Az előírás-javaslatok a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet kezelési tervének tervezetével összhangban vannak meghatározva.

Holtfát is tartalmazó idős erdőállományok megléte szükséges a közösségi jelentőségű nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) és nagy hősincér (*Cerambyx cerdo*) bogárfajok állományainak fennmaradásához.

A cserjés-magaskórós üde erdőszegélyek fenntartása a közösségi jelentőségű sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) fennmaradás miatt is fontos az előírás-sorban megjelölt díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) mellett. A vadlétszám csökkentés is indokolt, mivel a jelenlegi vadlétszám a jelölő erdőtársulások cserje- és gyepszintjét láthatóan károsítja, ez a közösségi jelentőségű értékek közül főképp a díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) táplálkozási lehetőségét korlátozza.

Megkülönböztetünk fasorokat is. Ezekre is vonatkoztatjuk, hogy ezekben a spontán teret nyerő idegenhonos fafajok állományainak kialakulását meg kell akadályozni, és a fáhasználatok során törekedni kell arra, hogy idős hazai faegyedek mindig maradjanak.

A fás legelő igen ritka élőhelytípus, fenntartása mindenképp szükséges, annál is inkább, mivel ez a terület megfelel az euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (9110*) jelölő élőhelynek. Nem megfelelő sem a kizárólag gyepként való kezelés, sem az erdőként való, hanem a fás legelőként való fenntartás szükséges. A kocsányos tölgyek (*Quercus robur*) idős példányai továbbá igen jó élőhelyet nyújtanak a közösségi jelentőségű nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) és nagy hősincér (*Cerambyx cerdo*) bogárfajoknak.

Az erdő művelés alatt álló területtel kapcsolatos javaslatokat a KE-2, KE-4 kezelési egységekre vonatkozó pontokban részletezi a fenntartási terv.

b, Legelő és rét művelési ágú területek:

A földhivatali nyilvántartás szerint a szántó művelési ágú területek kiterjedése összesen 72,13 ha.

A területen található gyeptípusok csak kaszálással-legeltetéssel tarthatók fenn. Klimatikus okok miatt a területen jelentős a spontán cserjésedés-erdősődésre való hajlam, a kezeletlen gyepek néhány év alatt képesek átalakulni. A teljes becserjésedés meggátolása a jelölő gyepi élőhely (6440 – *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei) kiterjedésének fennmaradása érdekében szükséges, azonban a ligetes megjelenés (fás legelő jelleg) fenntartása, cserjék és fák meghagyása több közösségi jelentőségű gerinctelen állatfaj [sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), nagy hősincér (*Cerambyx cerdo*)] miatt szükséges. A sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) számára optimális élőhelyeken a cserjék záródása nem haladja meg az

50%-os mértéket, magasságuk pedig az 1,5-2 métert.

A cserjésedés visszaszorítására, és a legeltetés mértékének korlátozására a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) és a nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*) érdekeit figyelembe véve is szükség van.

A kaszálás és a legeltetés előírt korlátozásai a gyepek jó állapotban való fenntartását hivatottak szolgálni.

Haris (*Crex crex*), hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), réti fülesbagoly (*Asio flammeus*) jelenléte esetén a kaszálás halasztása a sikeres költés feltétele.

A fás legelő igen ritka élőhelytípus, fenntartása mindenképp szükséges, annál is inkább, mivel ez a terület megfelel az euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0*) jelölő élőhelynek. Nem megfelelő sem a kizárólag gyepként való kezelés, sem az erdőként való, hanem a fás legelőként való fenntartás szükséges. A kocsányos tölgyek (*Quercus robur*) idős példányai továbbá igen jó élőhelyet nyújtanak a közösségi jelentőségű nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) és nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) bogárfajoknak.

A gyep művelés alatt álló területtel kapcsolatos javaslatokat a KE-1, KE-4 kezelési egységekre vonatkozó pontokban részletezi a fenntartási terv.

d, Művelésből kivett művelési ágú területek:

A földhivatali nyilvántartás szerint a szántó művelési ágú területek kiterjedése összesen 8,31 ha.

A kicsiny területű mocsarakat a környező gyepek kezeléséhez hasonlóan kezelik, száraz időszakban kaszálják, vagy legeltetik, de az is előfordul, hogy kimaradnak a használatból, főképp, ha csapadékos az év. Nem érdemes gazdálkodásmentességet előírni, viszont a használatot az érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. Jelentősek például ezeknek a területnek a madárvédelmi vonatkozásai (fokozottan védett madárfajok fészkelése előfordulhat). Szükséges lenne a vizes élőhelyek további lecsapolódásának megakadályozása, a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet kezelési tervének tervezetével összhangban.

A vizes élőhelyek a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) fő előfordulási területei a Natura 2000 területen belül. E területeket veszélyezteti, amennyiben az érintkező részeket intenzíven használják (például: gépjármű-forgalom, kaszálás, taposás, a talaj- és a vízbázis szennyeződésének veszélye, a gyep fizikai károsítása stb.).

A csatornák és árkok a Natura 2000 terület értékes erdős és gyepi jelölő és közösségi jelentőségű élőhelyeinek [Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*-val és *Carpinus betulus*-sal (91G0*), Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0*) *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), hegyi kaszálórét (6520)] hosszú távú fennmaradásához elengedhetetlen a talajvíz (felszínközeli víz) magas szinten tartása az aszályos időszakokban is. A kezelési javaslatnak minden kezelési egységre pozitív hatása van, és ezen keresztül pozitív hatása van a nedves élőhelyekhez kötődő, jelölő nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) állományaira. A medertározás pozitív hatású lenne továbbá a közösségi jelentőségű vöröshasú unka (*Bombina bombina*) állományaira is. Ugyancsak indokolt a vízfolyást kísérő cserjesávok és fasorok állandó fenntartása, legalább az egyik parton („ökológiai oldal”).

A csatornahálózat lehetőséget teremt a vízvisszatartásra, a medertározásra. Ez már önmagában

kedvező lehet a jelölő vágó csík (*Cobitis taenia*) és a közösségi jelentőségű szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*) állományaira. A drénező hatás csökkentése továbbá mindenképpen előnyös a jelölő élőhelyek és azokon keresztül a szárazföldi jelölő fajok állományaira is. A medrek fenntartási munkái során madárvédelmi okok miatt és a szegélyélőhelyekhez kötődő jelölő lepkefajok (sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)) állományai védelmében szükséges a cserjék egy részét meghagyni. Ugyanakkor a teljes becserjésedés meggátolása is szükséges, többek között a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) állomány miatt.

Az erdő művelés alatt álló területtel kapcsolatos javaslatokat a KE-3 kezelési egységekre vonatkozó pontokban részletezi a fenntartási terv.

Vízgazdálkodás:

- A vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés során javasolt természetvédelmi célú intézkedések:33. Károsodott vízi és vizes és szárazföldi élőhelyek védelme a vízjárást befolyásoló hatásokkal szemben, az egyéb intézkedéseken felül.

Érintett felszín alatti víztest

- sp. 2.1.2. Szatmári-sík

A mennyiségi állapotot javító intézkedések nem kerültek meghatározásra.

Érintett vízfolyás víztest és vízgyűjtő területe

Csomata-csatorna: AEP397 Csomata-csatorna

Intézkedések:

- 6.5 Vízfolyások és állóvizek jó ökológiai állapotának, potenciáljának fokozatos elérése és megtartása fenntartási munkák keretében
- 6.3b Mederforma és a meder vonalvezetésének a természetest megközelítő átalakítása az elismert emberi igények egyidejű kielégítésével
- 6.4 Vízfolyások és állóvizek parti zónájában a víztípustól függő zonáció rehabilitációja
- 7.1 A vízjárási viszonyok javítása illetve az ökológiai kisvíz helyreállítása; A belvízelvezető rendszer módosítása
- 7.3.2 Szivattyútelepek és zsilipek megfelelő kiépítése és üzemeltetése
- 2.4 Művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó-erdő, szántó-vizes élőhely konverzió)

A Natura 2000 fenntartási terv kapcsán érintett vízfolyás víztestekre és azok vízgyűjtőire általánosan vonatkozó intézkedések:

23.2 Csapadékgazdálkodás, táblaszintű vízviisszatartás a táblákon belül a beszivárgás növelése és a lefolyás csökkentése érdekében

- 23.4 Vízi viisszatartás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbolszerűen kiszélesített szakaszokon
- 33.2 Vízpótlás ökológiai céllal, beleértve a vízkivételek speciális szabályozása, vízkormányzás és vízpótlás megoldása a természetvédelmi igények kielégítésére.

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény értelmében a Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság (továbbiakban: FETIVIZIG), mint vízügyi igazgatási szerv végzi az állami tulajdonban lévő vízilétesítmények üzemeltetését, fenntartását és fejlesztését. A fenntartási feladatok maradéktalan elvégzése, a belvízelvezetés biztosítása és a meder vízszállító kapacitásának megőrzése érdekében a 83/2014. (III. 14.) Korm. rend. értelmében, a vizek és a közcélú vízilétesítmények kezelésére jogosult és köteles személyek a vizek és közcélú vízilétesítmények mentén az azokkal kapcsolatos vízgazdálkodási szakfeladataik ellátására, a meder megközelítésére, a kizárólagos állami tulajdonú vízfolyások, tavak, tározók és holtágak mentén a 2. § (3)b.) bekezdésében meghatározott, a csatorna partéleitől számított 6,0-6,0 m széles parti sávot szabadon kell hagyni, egyéb vízfolyások mentén a 2. § (3) c) bekezdésében meghatározott, a csatorna partéleitől számított 3,0-3,0 m széles parti sávot szabadon kell hagyni.

A FETIVIZIG Az érintett vízfolyások esetében legalább a csatorna egyik partján szükségesnek tartja az irtási munkálatok (kaszálás, cserjeirtás) végrehajtását, legalább évente 2 alkalommal.

A kotrási, üledéktermelési munkálatok kivitelezésére javasolt július 15.-november 1. közötti időszak ellen kifogással nem él. A vízfolyás útját minden esetben biztosítani szükséges, ezért a FETIVIZIG-nek az esetleges vízfolyási akadályokat a mederből el kell távolítania.

A meder feliszapolódásának elkerülése érdekében a kotrási feladatokat a javasolt kivitelezési oldalon, ha szükséges, el kell végezniük, a kitermelt iszap part menti deponálásával.

(a) Kezelési egység kódja: KE-1

(b) Kezelési egység meghatározása: Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a Natura 2000 terület kaszálással-legeltetéssel fenntartott gyepterületei: mocsárrétek, üde kaszálók, nedves és száraz gyepek. A terület nagy része országos jelentőségű védett természeti terület, a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzethez tartozik.

Másrészt ide tartoznak a cserjésedő állományok, amelyek gyepek helyén alakultak ki a pásztorkodás vagy a kaszálás felhagyása miatt. A kezelési egység összes kiterjedése 62,48 ha.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): veres csenkeszes rétek (E2), mocsárrétek (D34), galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC), jellegtelen üde gyepek (OB), magaskórós ruderalis gyomnövényzet (OF), fáslegelők, fáskaszálók, legelőerdők, gesztenyeligetek (P45), nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok (S7), idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok (P2c)
- Natura 2000 élőhelyek: Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) (jelölő élőhely),
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)Érintett, egyéb kiemelt fajok: nagy örgébics (*Lanius excubitor*), vörös vércse (*Falco tinnunculus*), holló (*Corvus corax*), haris (*Crex crex*), tövisszűrő gébics (*Lanius collurio*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A vadgazdálkodási körzetben az apróvadas területekre fokozott figyelmet kell fordítani és az apróvadas jelleg fenntartására kell törekedni.

Villanypásztor, a kezelési terv tervezetével összhangban, csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulásával alkalmazható.

A nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*) élőhelyén a sziki kocsordos gyepeket nem szükséges mindenképpen évente kaszálni, de 3 vagy 4 éves rotációban szükséges. A sávos kaszálás javasolt, mely maximálisan a terület 1/4-ét érinti, 4 éves forgó alkalmazásával. Tekintettel arra, hogy a nőtény lepkék füvek hüvelyébe petéznek, ezért a gyepek egészének tavaszi/kora nyári kaszálása, és a széna összegyűjtése a fiatal hernyók pusztulását, míg az élőhely késő őszi kaszálása a peték megsemmisülését eredményezné. Továbbá a nőtény példányok leginkább 25-45 cm magasságú – azaz kellően vastag, és erős szárú – füveket választanak a peterakáshoz, ezért a nyár derekán/végén végrehajtott kaszálás sem támogatható akkor, ha a növényzet legalább a rajzási időszak kezdetéig (időjárási körülményektől függően szeptember végéig/október elejéig) nem nő meg ilyen magasságúra. A kezelési egység területén a kaszálást kizárólag a következő időszakban javasoljuk engedélyezni: július 1. – augusztus 20. A magas fűtarlóval történő kaszálás után gyorsabb a növényzet regenerálódása és hamarabb helyreáll az imágók számára optimális, magasabb fűű élőhelyi struktúra.

A nagy szikibagoly élőhelyeinek legeltetéssel történő kezelése esetén időbeli korlátozást szükséges javasolni, mivel az augusztus második felét követő legeltetés potenciálisan veszélyezteti az imágók sikeres kibújását. A késői, szeptembert követő legeltetés a faj potenciális peterakó helyeit csökkenti vagy szünteti meg, adott esetben pedig már a lerakott petéket is veszélyezteti. A nagy szikibagoly élőhelyeinek kaszálással történő kezelése esetén a fennhagyott (adott évben kezeléssel nem érintett) területrészt minden esetben úgy javasolt kijelölni, hogy abba a tápnövény területen található tőszámának arányos része essen bele. A kaszálással történő területkezelés esetén a kezelt terület vegetációja már nem képes adott évben azt a vegetációs struktúrát kialakítani, ami a faj szaporodása számára optimális. A nőtények csak bizonyos egyszikű fajok szeptember-októberre elszáradt virágos szárára petéznek, így önmagában a vegetáció magassága nem meghatározó.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X. 18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.
- Védett természeti területen fekvő erdők esetében a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait szükséges alapul venni.

b) Javasolt előírások:

- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22).
- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepek állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása. (GY79).

- A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni. (GY80).
- A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása (GY92).
- Fogasolás nem megengedett. (GY09).
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10).
- Hengerezés nem megengedett. (GY11).
- Gyepszellőztetés nem megengedett. (GY12).
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása. (GY103). (Magyarázat: az előírás a haris (*Crex crex*), a hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), és a réti fülesbagoly (*Asio flammeus*) miatt került be.)
- A legeltetési sűrűség egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal. (GY44).
- Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY117)
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék (GY67).
- Legeltethető állatfaj: juh. (GY68).
- Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár). (GY70).
- A gyepen legelésbiztosított terület kialakítása, ami nem haladja meg a parcella 20%-át. (GY61).
- A legelésbiztosított terület kialakítása a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve. (GY122)
- A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el. (GY116).
- A gyep cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése. (GY28).
- A természetes gyepben az őshonos, méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése. (GY30).
- A fás legelő fájának felújítását a megjelenő újulat megőrzésével, a vadak és legelő állatok elleni megvédésével szükséges biztosítani. (GY123).
- A gyep természetvédelmi szempontú égetéséhez engedély csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulása alapján kérhető. (GY24).

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Javasoljuk megvizsgálni, hogy a kezelési egység területét csapoló-drénező árkok megszüntethetők-e, vagy azokon létre lehet-e hozni olyan küszöböket, amelyek a kisvizes időszakokban elősegítik a felszínközeli víz szintjének megtartását, de tavasszal sem okoznak káros belvízi elöntést. Ez szükséges volna a jelölő közösségi jelentőségű élőhelyek (6440) állapotának javításához. A fejlesztési javaslat a KE-3 egység területét érinti, azon valószínűsíthető

meg, de a KE-1, KE-2, KE-4 kezelési egységekben is megjelenik. Ennek megválaszolásához geodéziai felmérésre és vizes tervezésre van szükség.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén található gyeptípusok csak kaszálással-legeltetéssel tarthatók fenn. Klimatikus okok miatt a területen jelentős a spontán cserjésedés-erdősődésre való hajlam, a kezeletlen gyepek néhány év alatt képesek átalakulni. A teljes becserjésedés meggátolása a jelölő gyepi élőhely (6440 – *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei) kiterjedésének fennmaradása érdekében szükséges, azonban a ligetes megjelenés (fás legelő jelleg) fenntartása, cserjék és fák meghagyása több közösségi jelentőségű gerinctelen állatfaj [sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)] miatt szükséges. A sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) számára optimális élőhelyeken a cserjék záródása nem haladja meg az 50%-os mértéket, magasságuk pedig az 1,5-2 métert.

A cserjésedés visszaszorítására, és a legeltetés mértékének korlátozására a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) és a nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*) érdekeit figyelembe véve is szükség van.

A kaszálás és a legeltetés előírt korlátozásai a gyepek jó állapotban való fenntartását hivatottak szolgálni.

Haris, hamvas rétihéja, réti fülesbagoly jelenléte esetén a kaszálás halasztása a sikeres költés feltétele.

(a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása: elsősorban a Natura 2000 területen található erdők tartoznak ide, másodsorban néhány kisebb facsoport, fasor.

Összességében a kezelési egység kiterjedése 66,52 ha. A kezelési egység nagy része erdőtervezett erdő, szerepel az Országos Erdőállomány Adattárban. Az erdőállományok mintegy fele (~35 ha) idős, természetes, természetközeli, vagy származékerdő, gyertyános-kocsányos tölgyes vagy keményfás ligeterdő. Ezeken kívül nagyobb arányban fiatalabb ligeterdők fordulnak elő, és egy kisebb akácós állomány is. Két állományrész a térképezés időszakában felújítás alatt állt, sarjadó állományokkal. A kezelési egység nagy része országos jelentőségű védett természeti terület, a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet része.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): gyertyános-kocsányos tölgyesek (K1a), őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA), őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC), ültetett akácok (S1), nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok (S7)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b), újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés (P3), jellegtelen üde

gyepek (OB)

- Natura 2000 élőhelyek: pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*val és *Carpinus betulus*szal (91G0*) (jelölő élőhely)
- Érintett erdőrészek: Penyige 7A, 7B, 7C, 7D, 7E, 7F, 7G, 7H, 7I, 7J, 7K, Kömörő 29A
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: nagy szarvasbogar (*Lucanus cervus*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: macskabagoly (*Strix aluco*), vadmacska (*Felis silvestris*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), darázsölyv (*Pernis apivorus*), hamvas rétihéja (*Circus pygargus*),

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok: Az érintett erdőrészek elsődlegesen természetvédelmi rendeltetésűek, kivéve Kömörő 29A, amely faanyagtermelő, de Natura 2000 másodlagos rendeltetésű. Az érintett erdőrészek főként kocsányos tölgyesek és elegyes tölgyesek (egyéb lomb elegyes, kőrises), egy erdőrész egyéb kemény lombos, egy pedig akácos. A távlati célállományok kocsányos tölgyesek vagy kőrises tölgyesek. Idegenhonos célállomány nincs.

Az érvényes körzeti erdőtervben megfogalmazott előírások betartása esetén a Natura 2000 terület erdőállományai a természetvédelmi célkitűzéseknek megfelelően fenntarthatók. Az önkéntesen vállalható javaslatok között olyanok szerepelnek, amelyek nem szerepelnek az erdőterv előírásai között, vagy az erdőterv hatályán kívül is szükséges az alkalmazásuk.

Törekedni kell az intenzíven terjedő idegenhonos fafajok arányának csökkentésére.

Törekedni kell arra, hogy az összes erdőállomány valamely természetszerűnek minősülő jelölő élőhelyé alakuljon.

A Nyírség erdősültebb foltjaiban a telepített dämállományok (*Dama dama*) jelentős szerepet játszanak. A nagyvadállomány folyamatos szinten tartása indokolt.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Erdők esetén a „VP4—12.2.1-16 – Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések” VP felhívás.

Vonatkozó körzeti erdőterv:

- **Körzeti erdőterv:** A Szatmár-Nagyecsedí erdőtervezési körzet erdőterve (érvényes: 2016. -2025.12.31.) Határozat ügyiratszám: HB-03/ERD/07149-1/2017.
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezései.
- Védett természeti területen fekvő erdők esetében a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait szükséges alapul venni. Ilyen erdőrészek a kezelési egység területén a következők: Penyige 7A, 7B, 7C, 7D, 7E, 7F, 7G, 7H, 7I, 7J, 7K
- 14. melléklet a 45/2015. (VII. 28.) FM rendelethez

b) Javasolt előírások:

- A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeleiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökerdő vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03).
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18).

Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása. (E20).

Fekete gólya (FV):

Területi korlátozás egész évben (fészkelőterület védelme): A fészkelőterület védőzónáján (100-300 méter; 3,14- 28,26 ha) belül véghasználati beavatkozás (FVB, FVV, SZV, TRV) nem végezhető, a többi beavatkozás egyedi elbírálást igényel.

Erdőgazdálkodási tevékenység időbeli korlátozása a költési időszakban (március 1. - augusztus 1.): az állandó korlátozás alá eső védőzóna által érintett erdőrészekben (400 m sugarú körben; 50,24 ha).

Célszerű azt is figyelembe venni, hogy ha egy nagy erdőrészlet egészen kis része esik a védőzónába, akkor az esetleg elhagyható. 100 méter azoknál a költőpároknál alkalmazandó, amelyek nem zárt erdőállományok belsejében költenek, hanem közel az erdőszegélyhez. A 100 méteres védőzónának biztosítani kell a fészkek megfelelő takarását.

Darázsölyv (FV):

Területi korlátozás egész évben (fészkelőterület védelme): A fészkelőterület védőzónáján (100 m; 3,14 ha) belül véghasználati beavatkozás (FVB, FVV, SZV, TRV) nem végezhető, a többi beavatkozás egyedi elbírálást igényel.

Erdőgazdálkodási tevékenység időbeli korlátozása a költési időszakban (április 15. - augusztus 31.): az állandó korlátozás alá eső védőzóna által érintett erdőrészekben (200 m, 12,56 ha).

Célszerű azt is figyelembe venni, hogy ha egy nagy erdőrészlet egészen kis része esik a védőzónába, akkor az esetleg elhagyható.

- Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása. (E47). (Magyarázat: ez a javaslat nem vonatkozik a meglévő akácos állományra)
- A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. (E29).
- Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására. (E72).
- Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé – a díszes tarkalepke védelmében – legalább 10 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E14). (Magyarázat: a Natura 2000 terület erdői jelenleg megfelelő életteret nyújtanak a díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) populációi számára, ugyanakkor a kedvező

állapotok tartós fenntartásához szükség van beavatkozásokra is)

- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01).
- Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani. (VA02).
- A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69). (Magyarázat: a kezelési egységbe fasorok is tartoznak, ez az előírás-sor elsősorban azok miatt lett beépítve, mivel ezek hajlamosak erősen becserjésedni, és a környező gyepekre ezekről indul meg az idegenhonos fa- és cserjefajok behatolása)

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Javasolt a vízmegtartás lehetőségeinek javítása. Javasoljuk megvizsgálni, hogy a kezelési egységet érintő Erethegy-csatornán létre lehet-e hozni olyan küszöböket, amelyek a kisvízes időszakokban elősegítik a felszínközeli víz szintjének megtartását, de tavasszal sem okoznak káros belvízi elöntést. Ez szükséges volna a kezelési egység vízállapotának javításához. A fejlesztési javaslat a KE-3 egység területét érinti, azon valósítható meg, de a KE-1, KE-2, KE-4 kezelési egységekben is megjelenik. A vízügyi kezelő Felső Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság (tájékoztatója szerint a kezelési egységet ugyancsak érintő Csomota-csatorna nem alkalmas vízviisszatartó műtárgy kiépítésre, mivel az főgyűjtő belvízvédelmi csatorna.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

A fasorok esetében tekintettel kell lenni arra a Szatmár-Beregi TK kezelési terv tervezetében szereplő javaslatra, miszerint a búvó-, táplálkozó- és szaporodóhelyként szolgáló bokrokat meg kell őrizni, ill. növelni területarányukat, különösen a táblaszegélyeken.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

Az előírás-javaslatokat a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet kezelési tervének tervezetével összhangban határoztuk meg.

Holtfát is tartalmazó idős erdőállományok megléte szükséges a közösségi jelentőségű nagy szarvasbogar (*Lucanus cervus*) és nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) bogárfajok állományainak fennmaradásához.

A cserjés-magaskórós üde erdőszegélyek fenntartása a közösségi jelentőségű sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) fennmaradás miatt is fontos az előírás-sorban megjelölt díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) mellett. A vadlétszám csökkentés is indokolt, mivel a jelenlegi vadlétszám a jelölő erdőtársulások cserje- és gyepszintjét láthatóan károsítja, ez a közösségi jelentőségű értékek közül főképp a díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) táplálkozási lehetőségét korlátozza.

A kezelési egységben megkülönböztetünk fasorokat is. Ezekre is vonatkoztatjuk, hogy ezekben a spontán teret nyerő idegenhonos fafajok állományainak kialakulását meg kell akadályozni, és a fahasználatok során törekedni kell arra, hogy idős hazai faegyedek mindig

maradjanak.

(a) Kezelési egység kódja: KE-3

(b) Kezelési egység meghatározása: A Natura 2000 terület vizes élőhelyei. Ezek egyrészt a mocsár jellegű élőhelyek, amelyeknek magassásos, vízi harmatkásás, szittyós növényzete van és kisebb rekettrefűz-cserjések is jellemzőek bennük, sőt egy kisebb facsoport is megtalálható az egyik foltban. Ebbe a kezelési egységbe tartoznak másrészt a vízfolyások, árkok, tehát a Csomota-csatorna, az Erethegeyi-csatorna (Penyige 0103/2 és 0107 hrsz.), és az utóbbiba torkolló Mesternéfoka-csatorna (Penyige 0111 hrsz.) és névtelen lecsapoló árkok érintett szakaszai, továbbá az árkokba, csatornába, vagy azok partélébe belenövődő cserje- és faállományok. A kezelési egység összes kiterjedése 7,95 ha. A kezelési egység átfed védett területtel.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet (B2), nem zombékoló magassásrétek (B5), vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mételykórós mocsarak (B3), üde és nedves cserjések (P2a), jellegtelen üde gyepek (OB), galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): őshonos fajú facsoportok, faszorok, erdősávok (RA), nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és faszorok (S7), őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB), idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok
- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: vágó csík (*Cobitis taenia*), dunai tarajosgötte (*Triturus dobrogicus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: réti csík (*Misgurnus fossilis*), nagy tavibéka (*Pelophylax ridibundus*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Partkezelés: a csatornák és árkok részüin és partjain legtöbbször – amennyiben az árok nem zárt erdőben található – a meder hossz-szelvényének nagyobb részében cserjés-fás szegélyvegetáció található. Ez a szegélyvegetáció több szakaszon ligetes jellegű, őshonos fákkal (évszázados kocsányos tölgyek is előfordulnak), de előfordulnak idegenhonos fák és cserjék is (akác (*Robinia pseudo-acacia*), nemes nyár (*Populus × euramericana*), vörös kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), gyalogakác (*Amorpha fruticosa*)).

A faszoroknak és cserjéseknek a meghagyására törekedni kell, de a tájidegen fafajokat (fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), zöld juhar (*Acer negundo*), amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*)) és a gyalogakácot szükséges volna kiszálalni. A tájidegen fafajok (akác) esetében támogatható a sarjak gyomirtószerral való kezelése, az előírások betartása mellett.

Kotrás, üledék-kitermelés: A medrek jelenlegi állapotában ugyan nem jellemző az üledékfelhalmozódás, de nem jelenthető ki, hogy a jövőben a vízügyi kezelő részéről a meder vízszállító kapacitásának megőrzése érdekében nem merül föl az üledék-kitermelésre vonatkozó igény.

Javasolt időbeli korlátozás: A kotrasi, üledékeltávolítási munkálatok kivitelezése szempontjából élővilágvédelmi szempontból javasolható időpont a július 15.-november 01. közötti időszak.

Vízvisszatartás, medertározás: a kezelési egység meghatározása során felsorolt minden ároknak és belvízelvezető csatornának csapoló-drénező hatása van az erdőkre, mocsarakra, mocsárrétegekre is, eredetileg azzal a céllal ásták őket, hogy a belvíznyomta területeket kiszárítsák.

A drénező hatás azokban az időszakokban nyilvánul meg, amikor a fenékszint alatta van a felszínközeli víz szintjének. Javasoljuk megvizsgálni, hogy a lecsapoló árkok funkciójukat jelenleg betöltik-e, esetlegesen hol szüntethetők meg olyan módon, hogy ebből fakadóan káros belvízi elöntés a környező területeken ne keletkezzen, vagy lehetséges-e változtatható küszöbszintű vízvisszatartó műtárgyak beépítése, úgy, hogy belvízi elöntést tavasszal ezáltal se okozzon, de a felszínközeli vízszintet a nyári időszakban is magasan lehessen vele tartani. Ennek kimérésére természetesen geodéziai felmérésre van szükség.

A vadgazdálkodási körzetben az apróvadas területekre fokozott figyelmet kell fordítani és az apróvadas jelleg fenntartására kell törekedni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- Védett természeti területen fekvő erdők esetében a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait szükséges alapul venni.

b) Javasolt előírások:

- A gazdálkodási tevékenység során nem megengedett a gyepfelszín maradandó károsítása. (V07)
- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyep állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása. (GY79)
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterület kialakítása. (GY103). (Magyarázat: az előírásor a haris (*Crex crex*), a hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), és a réti fülesbagoly (*Asio flammeus*) miatt került be.)
- A legeltetési sűrűség egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal. (GY44).

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Javasolt a vízmelegtartás lehetőségeinek javítása. Javasoljuk megvizsgálni, hogy a kezelési egység területét csapoló-drénező vízfolyások megszüntethetők-e, vagy azokon létre lehet-e hozni olyan küszöböket, amelyek a kisvízes időszakokban elősegítik a felszínközeli víz szintjének megtartását, de tavasszal sem okoznak káros belvízi elöntést. Ez szükséges volna a

kezelési egység vízállapotának javításához. A fejlesztési javaslat a KE-3 egység területét érinti, azon valószínű meg, de a KE-1, KE-2, KE-4 kezelési egységekben is megjelenik ennek hatása.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység két részből áll: a kicsiny területű mocsarakat a környező gyepek kezeléséhez hasonlóan kezelik, száraz időszakban kaszálják, vagy legeltetik, de az is előfordul, hogy kimaradnak a használatból, főképp, ha csapadékos az év. Nem érdemes gazdálkodásmentességet előírni, viszont a használatot az érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. Jelentősek például ezeknek a területnek a madárvédelmi vonatkozásai (fokozottan védett madárfajok fészkelése előfordulhat). Szükséges lenne a vizes élőhelyek további lecsapolódásának megakadályozása, a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet kezelési tervének tervezetével összhangban.

A vizes élőhelyek a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) fő előfordulási területei a Natura 2000 területen belül. E területeket veszélyezteti, amennyiben az érintkező részeket intenzíven használják (például: gépjármű-forgalom, kaszálás, taposás, a talaj- és a vízbázis szennyeződésének veszélye, a gyep fizikai károsítása stb.).

A csatornák és árkok a másik része a kezelési egységnek. A Natura 2000 terület értékes erdős és gyepi jelölő és közösségi jelentőségű élőhelyeinek [Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraeával* és *Carpinus betulusszal* (91G0*), Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0*) *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárréjtjei (6440), hegyi kaszálórétek (6520)] hosszú távú fennmaradásához elengedhetetlen a talajvíz (felszínközeli víz) magas szinten tartása az aszályos időszakokban is. A kezelési javaslatnak minden kezelési egységre pozitív hatása van, és ezen keresztül pozitív hatása van a nedves élőhelyekhez kötődő, jelölő nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) állományaira. A medertározás pozitív hatású lenne továbbá a közösségi jelentőségű vöröshasú unka (*Bombina bombina*) állományaira is. Ugyancsak indokolt a vízfolyást kísérő cserjesávok és fasorok állandó fenntartása, legalább az egyik parton („ökológiai oldal”).

A csatornahálózat lehetőséget teremt a vízvisszatartásra, a medertározásra. Ez már önmagában kedvező lehet a jelölő vágó csík (*Cobitis taenia*) és a közösségi jelentőségű szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*) állományaira. A drénező hatás csökkentése továbbá mindenképpen előnyös a jelölő élőhelyek és azokon keresztül a szárazföldi jelölő fajok állományaira is. A medrek fenntartási munkái során madárvédelmi okok miatt és a szegélyélőhelyekhez kötődő jelölő lepkefajok (sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)) állományai védelmében szükséges a cserjék egy részét meghagyni. Ugyanakkor a teljes becserjésedés meggátolása is szükséges, többek között a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) állomány miatt. **(a) Kezelési egység kódja: KE-4**

(b) Kezelési egység meghatározása: Ide tartozik a Natura 2000 terület DNy-i részén található fás legelőrész: Penyige 0103/1, legelő. Évszázados kocsányos tölgyek állnak egy mocsárréten. A területet a felmérés időszakában legelőként hasznosították. Összes kiterjedése 5,49 ha. A kezelési egység átfed védett területtel.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): fáslegelők, fáskaszálók, legelőerdők, gesztenyeligetek (P45)
- Natura 2000 élőhelyek: Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0*) (jelölő élőhely)
- Érintett közösségi jelentőségű fajok: -
- Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A fás legelő évszázados tölgyeinek pótlását egyedi kiültetéssel és a kiültetett fiatal fák megfelelő utógondozásával kell megvalósítani. Kiültetéshez szükséges fafaj: kocsányos tölgy (*Quercus robur*).

A vadgazdálkodási körzetben az apróvadas területekre fokozott figyelmet kell fordítani és az apróvadas jelleg fenntartására kell törekedni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.
- Védett természeti területen fekvő erdők esetében a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait szükséges alapul venni.

b) Javasolt előírások:

- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22)
- A legeltetési sűrűség egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal. (GY44)
- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása. (GY79)
- A legeltetési sűrűség egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal. (GY44)
- Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY117)
- A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el. (GY116)
- A fás legelő fainak felújítását a megjelenő újulat megőrzésével, a vadak és legelő állatok elleni megvédésével szükséges biztosítani. (GY123)

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A fás legelő fainak pótlása élőhelyrekonstrukciós javaslatnak minősül. Továbbá élőhelyrekonstrukciós javaslatként megemlítjük, hogy a vízmegtartás lehetőségeinek vizsgálata szükséges. Javasoljuk megvizsgálni, hogy a kezelési egység területét csapoló-drénező Erethegy-csatornán létre lehet-e hozni olyan küszöböt, amelyek a kisvizes időszakokban elősegíti a felszínközeli víz szintjének megtartását, de tavasszal sem okoz káros belvízi elöntést. Ez szükséges volna a kezelési egység vízállapotának javításához. A fejlesztési javaslat a KE-3 egység területén valósítható meg, de ebben a kezelési egységben is megjelenik annak hatása.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A fás legelő igen ritka élőhelytípus, fenntartása mindenképp szükséges, annál is inkább, mivel ez a terület megfelel az euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0*) jelölő élőhelynek. Nem megfelelő sem a kizárólag gyepeként való kezelés, sem az erdőként való, hanem a fás legelőként való fenntartás szükséges. A kocsányos tölgyek (*Quercus robur*) idős példányai továbbá igen jó élőhelyet nyújtanak a közösségi jelentőségű nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) és nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) bogárfajoknak.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1. fejezetben, az kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatokkal egységes szerkezetben tárgyalja. Az élőhelyrekonstrukciós javaslatok összefoglalóan a következők:

A KE-1, KE-2, KE-4 kezelési egységek esetében javasoljuk megvizsgálni, hogy a kezelési egységek területét csapoló-drénező vízfolyások (ezek a KE-3 egység egy részét alkotják) megszüntethetők-e, vagy azokon létre lehet-e hozni olyan küszöböket, amelyek a kisvizes időszakokban elősegítik a felszínközeli víz szintjének megtartását. Ez szükséges volna a közösségi jelentőségű élőhelyek (KE-1: 6440, ; KE-2: 91G0*; KE-4: 91I0*) állapotának javításához.

KE-4: a gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok között megadott kocsányos tölgy fapótlások élőhelyrekonstrukciós javaslatnak minősülnek.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A tervezési terület jelölő fajainak védelme alapvetően az élőhelyek megfelelő kezelésén keresztül biztosítható, a 3.2.1. fejezetben részletezett élőhelykezelési javaslatok alapján. Specifikus fajvédelmi intézkedések nem indokoltak.

KE-1: nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*)

KE-3: vágó csík (*Cobitis taenia*).

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) keretében a területen monitorozás

nem zajlik.

A tervezés alapját jelentő 1:10.000 léptékű élőhelyterképezés, illetve a jelölő fajokra vonatkozó botanikai és zoológiai felmérés 2016-ban készült el a teljes területre nézve. A további kutatás és monitorozás tekintetében a 2016-os felmérés eredményeit célszerű alapállapotnak tekinteni.

A jövőben szükséges a területen a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének és természetességének, valamint a jelölő fajok állományának nyomon követése.

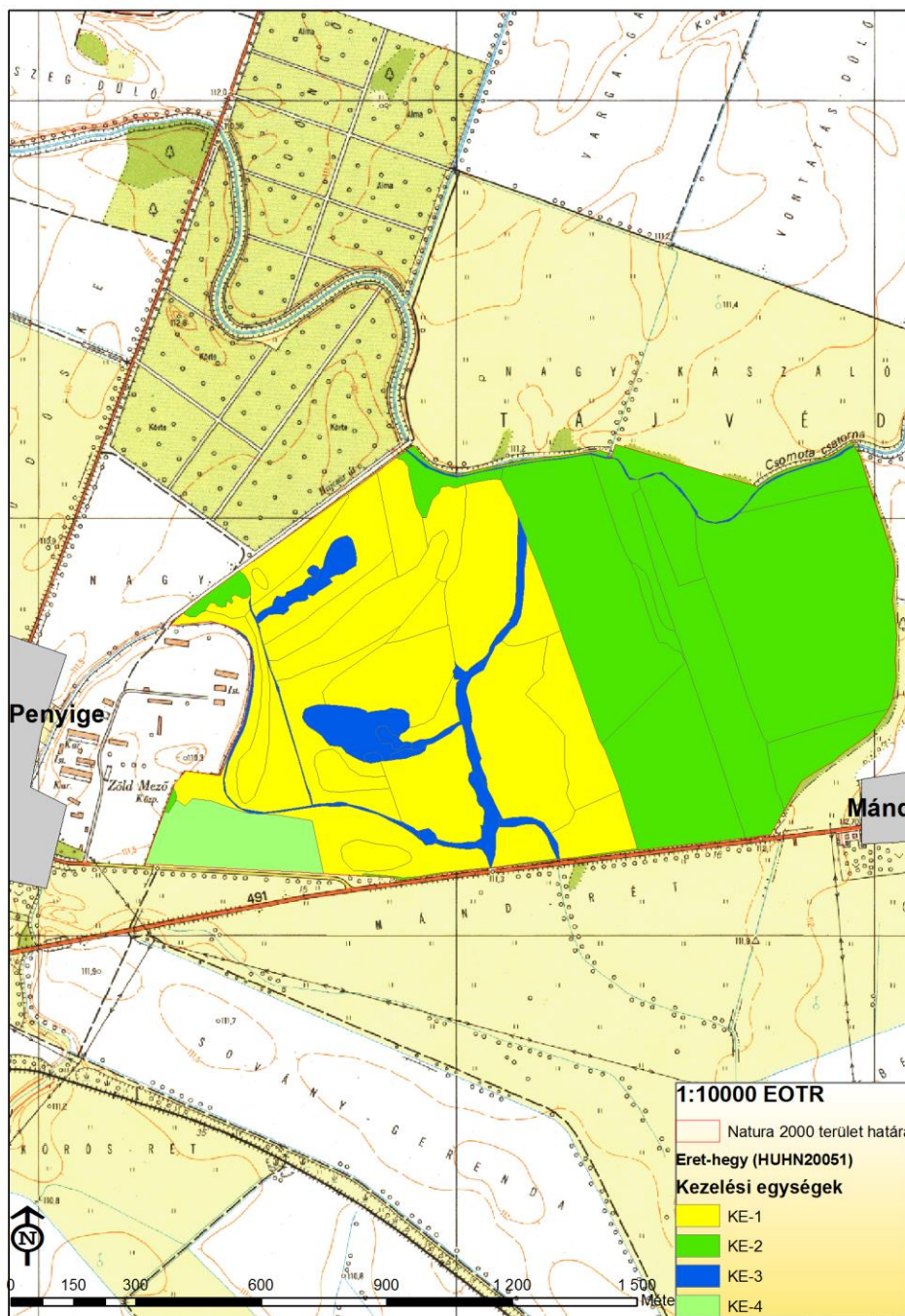
A jelölő élőhelyek monitorozására javasolható 10 évente az NBmR protokoll szerinti élőhelyterképezés elvégzése. Az élőhelyek ennél ritkábban végzett monitorozása vélhetőleg nem ad megfelelő lehetőséget az esetlegesen beinduló negatív folyamatok megváltoztatását célzó idejében történő beavatkozásra. Javasolt a jelölő élőhelyek (91G0* - Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*val és *Carpinus betulus*szal, 91I0* - Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*), 6440 – *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei) állományainak változását is egy-egy mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű gyepekre és erdőkre vonatkozó módszertan.

A jelölő lepkefajok monitorozása NBmR protokoll szerint végezhető, 5 évente.

Ugyancsak NBmR protokoll szerint végezhető a vágó csík (*Cobitis taenia*) monitorozása, 5 évente.

3.2.5. Mellékletek

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek megjelenítése.

A tervezési terület kezelési egységei. 2016. 12. 06.

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület 137,96 ha-on a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzetet (teljes kiterjedés: 21891,7 ha) érinti (142/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet Szatmár-beregi Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról))

A tervezési terület teljes egészében az Országos Ökológiai Hálózat magterület övezetével átfed.

A tervezési terület jelentős része magántulajdonában van. A terület többi része állami tulajdonban, illetve mezőgazdasági termelőszövetkezet tulajdonában található.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Bevezetés

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a 2015-2018 között folyamatosan megjelentetett pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végéhez közeledve – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. évre egy átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti évben várhatóan a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2022-től indul, és 2027-ig tart

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetők el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett

jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrésztlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előírascsoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár, biotikus károsítók) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, másodlagos erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A tervezési területen elérhető támogatások rövid ismertetése

A Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer 2014. évi adatai alapján az Eret-hegy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Penyige (és Kőmörö) közigazgatási területeket érintve három fizikai blokkban található. A fizikai blokkok területnagyságának megközelítőleg 50,35 %-a mezőgazdaságilag támogatható területre esik, melyre agrártámogatás igényelhető. Az azonosítók évenként változnak, így a táblázat csak tájékoztató jellegű. A Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer (MePAR) legfrissebb adatai a <https://www.mepar.hu/> honlapon érhetők el.

MEPAR Blokkazonosító	Teljes terület (ha)	Támogatható terület (ha)	KAT
T3E3H-2-11	79,26	72,52	0
T74RF-J-11	65,46	0,34	0

A fizikai blokkban gazdálkodó mezőgazdasági termelők számára az alábbi, élőhelykezeléssel összefüggő agrártámogatási források érhetőek el:

Egységes területalapú támogatás (SAPS):

A támogatás mértékéről évente a vidékfejlesztésért felelős miniszter dönt miniszteri rendeletben. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó maradéktalanul tartsa be az 50/2008. (IV.24.) FVM rendeletben foglaltakat, amely a Helyes Mezőgazdasági és

Környezeti állapot feltételrendszereit tartalmazza.

2015-től önállóan nem, csak a zöldítés támogatással együtt igényelhető.

Zöldítés támogatás:

A zöldítés keretében elnyert támogatási összeget kifejezetten az éghajlat és a környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra kell fordítani. Elsődleges célja, hogy a mezőgazdasági tevékenységet végzők egyre nagyobb mértékben járuljanak hozzá a mezőgazdaság alapját is képező környezet és természeti erőforrások megőrzéséhez.

A zöldítés három különböző gyakorlat összessége: állandó gyepterületek fenntartása; terménydiverzifikáció (azaz a növénytermesztés diverzifikálása, változatosabbá tétele), illetve az ökológiai jelentőségű területek kijelölése (EFA). A zöldítés három gyakorlata nem minden esetben különül el egymástól.

Fontos, hogy a zöldítés támogatást csak az egységes területalapú (SAPS) támogatással érintett területek után lehet igényelni.

Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés (VP-4-10.1.1-15 és VP-4-10.1.1-16.) :

Középhosszú távú (5 gazdálkodási év) támogatási rendszer, melynek feltételeit a Vidékfejlesztési Program keretében meghirdetett pályázat szabályozza. A támogatás fő céljai a vidéki területek fenntartható fejlődésének támogatása, a környezet állapotának megőrzése és javítása, a mezőgazdasági eredetű környezeti terhelés csökkentése, környezetvédelmi szolgáltatások biztosítása, a természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló mezőgazdasági gyakorlat erősítése. Kiemelten kívánja továbbá támogatni a biodiverzitás megőrzését a természetes életkörülményeik között (a gazdaságban), a természet, a víz, és a talaj védelmét a termőhelyi adottságoknak megfelelő termelési szerkezet kialakításával, a környezettudatos gazdálkodás és fenntartható tájhasználat kialakításával.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékéért igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések:

A Natura hálózat gyeppel hasznosított területeire a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól értelmében speciális földhasználati előírások vonatkoznak, melyek betartása többletköltséget, illetve bevételkiesést jelentenek a gazdálkodók számára. A Vidékfejlesztési Program keretében pályázható „VP4-12.1.1-16. - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések” kompenzációs támogatás ezeknek a többletköltségeknek, valamint kieső bevételeknek az ellentételezésére szolgál.

Ehhez hasonlóan létezik a Vidékfejlesztési program keretében erdős területekre vonatkozó „VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések” támogatás is. A Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott, magánjogi tulajdonban lévő Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz a felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezésére az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente, változó összegű kompenzációs támogatás igényelhető.

Az AKG 2015 felhívás esetében a gazdálkodók 16 különböző tematikus előírás csoportból (TECS) választhattak a támogatási kérelmeik összeállításánál. A 16 TECS-ből 4 horizontális, 12 pedig zonális előírás csoport volt. A különbség a két kategória között az, hogy míg a horizontális TECS-ek az adott földhasználati kategóriának megfelelően az országban

bárhon igényelhetők, addig a zonális TECS-ek igénylései a földhasználati kategórián belül **adott területi lehatároláshoz** kötöttek (pl. MTÉ területek). Az AKG 2016 felhívás esetében két horizontális TECS: a horizontális szántó és a horizontális ültetvény került meghirdetésre.

Erdő-környezetvédelmi kifizetések:

A Vidékfejlesztési Program keretében meghirdetett „VP4-15.1.1-17 - Erdő-környezetvédelmi kifizetések” pályázat célja a tudatos erdő-környezetvédelmi gazdálkodási módok elterjesztése, a fafajok adaptációs készségének növelése, az egyes területeken az erdőtípus, fafaj-összetétel, illetve gazdálkodási mód megváltoztatása. A kiírás alapján kizárólag magánjogi erdőgazdálkodó és települési önkormányzat kaphat támogatást a jogerős erdőtervvel rendelkező, Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdőrésztletben történő örökérvényű erdőgazdálkodásra, erdőállományok kézimunka igényes ápolására, illetve természetkímélő anyagmozgatásra.

VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása

A felhívás célja a fásítások, mezővédő erdősávok rendszerének kialakítása, fás legelők területének növelése a jelenlegi erdőzónában és az alföldi erdőssztyepp területeken, hozzájárulva a mezőgazdasági és az állattenyésztési termelékenység növeléséhez.

VP5-8.1.1-16 Erdősítés támogatása

Célja a klímaváltozás hatásainak csökkentése, a szél és vízerózió elleni védekezés, valamint a faanyag, mint környezetbarát nyersanyag és megújuló energiaforrás iránti növekvő igény kielégítése érdekében az erdőterület növelésének támogatása.

VP5-8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások

A felhívás a meglévő erdő természetességi állapotához képest magasabb természetességi állapotú, vagy a sarjeredetű állomány helyett magasabb ökológiai értékű, legalább azonos természetességű, nem sarj eredetű állomány létrehozását kívánja előmozdítani.

VP4-15.2.1.1-16 Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése

A felhívás célja a klíma rezisztens fafajok biztosítása, fafajaink evolúciós potenciáljának fenntartása a genetikai változatosság megőrzése a fafajok alkalmazkodóképességének érdekében.

VP4-15.2.1.2.-17 Erdészeti, genetikai erőforrások fejlesztése

A felhívás célja a magyarországi erdészeti fafajok genetikai erőforrásainak megőrzésével a meglévő genetikai változatosságot, mint az alkalmazkodóképesség alapját és fafajaink evolúciós potenciálját hosszútávon megvédje és fenntartsa.

VP5-8.3.1-17 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése

Az erdőgazdálkodás biztonsága érdekében szükséges fokozott figyelmet fordítani az erdőtüzek kialakulásának megelőzésére – a pályázati felhívás ehhez biztosít megfelelő támogatást.

VP5-8.4.1.-16 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása

A támogatás célja az erdőtüzek vagy egyéb természeti katasztrófák – az éghajlatváltozással

összefüggő eseményeket is beleértve és a katasztrófaesemények által károsított erdőgazdálkodási potenciál helyreállítása.

VP5-8.6.2-16 Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek

A felhívás célja az erdők gazdasági értékének növelése olyan erdészeti beavatkozásokkal, amelyek által az erdők nagyobb mértékben képesek ellátni gazdasági értékteremtő funkciójukat.

Ide kell érteni azokat a beavatkozásokat is, amelyek hatásai nem azonnal, hanem a jövőben várható fahasználatok során tapasztalhatók.

VP4-8.5.2.-17 Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése

A felhívás célja, hogy a magyar erdők közjavainak ingyenes elérhetőségének lehetősége jelentősen bővüljön.

VP5-8.6.1-17 Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások

A felhívás célja az erdőgazdálkodás hatékonyságának javításához és a természetközeli erdőgazdálkodási módok elterjedéséhez szükséges eszközök és géppark kialakításának ösztönzése, valamint az erdei termékek és melléktermékek gazdasági hasznosításához szükséges elsődleges feldolgozást szolgáló gépek és berendezések biztosítása, beleértve a lokális megújuló energiarendszer kiszolgálást, faipari feldolgozás előkészítését szolgáló gépeket, technológiát is.

A „VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 15) és VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 18)” pályázat célja egyrészt a konvencionális területek ökológiai művelés alá vonásának ösztönzése, másrészt az ökológiai művelésbe vont területeken a gazdálkodási mód fenntartása, melynek feltételeit a Vidékfejlesztési Program keretében meghirdetett pályázat szabályozza.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások:

A Vidékfejlesztési Program keretében a „VP4-4.4.1-16. - Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások” pályázat alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

Ugyancsak a Vidékfejlesztési Program keretében van lehetőség pályázni Vízvédelmi célú nem termelő beruházások kivitelezésére. A „VP4-4.4.2.1-16 - Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: létesítmények kialakítása, fejlesztése”, illetve a „VP4-4.4.2.2-16 - Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: vízvédelmi és vizes élőhely létrehozása, fejlesztése” támogatások alapvető célja területi vízviSSzatartás elősegítése, illetve a felszíni és a felszín alatti víztesteket érő terhelések, szennyezések csökkentése, megakadályozása, mind az éghajlatváltozással összefüggő problémák minimalizálása, mind a biodiverzitás megőrzése, mind a vizeink mennyiségi és minőségi védelmének biztosítása céljából.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg a Natura 2000 gyep- és erdőterületekre

vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés, azonban egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés nincs hatályban. Ebből adódóan nincsenek speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések.

A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó jelenlegi földhasználati előírások általános értelemben olyan gyephasználatot támogatnak, amely országos léptéket tekintve általában szükségesek a gyepek természetességének megőrzéséhez. Ugyanakkor általánosságukból következően nem képesek kezelni olyan helyi és speciális problémákat, amelyek éppen a jelölő értékek miatt fontosak (egyes kivételes esetekben akár ellent is mondhatnak a Natura 2000 célkitűzéseknek). A fenntartási terv egyik szerepe éppen azoknak a lokális kezelési feladatoknak a meghatározása, amelyek támogatási rendszerbe való beépítése a Natura 2000 célkitűzések szempontjából szükséges.

A jelenlegi agrártámogatási rendszer további jelentős korrekcióra szoruló hiányossága, hogy nem ösztönzi a természetvédelmi szempontból fontos gazdálkodói beavatkozásokat a nem hasznosított mezőgazdasági területeken. Egyúttal nem is teszi érdekeltté a gazdálkodót abban, hogy azok a nem hasznosított mezőgazdasági területek, amelyek éppen a hasznosítás hiánya miatt őriznek értékes közösségi jelentőségű élőhelytípusokat, fajokat - megfelelő (vagy jobb illetve nagyobb) állapotban és kiterjedésben fennmaradjanak.

Mivel ezek a területek rendszerint nem támogatható területrészek, így a támogatható terület maximalizálása érdekében a gazdálkodók gyakran eltüntetik a szegélyvegetációt, cserjéseket, kaszálják az értéktelen szénát adó, vagy vízállásos területeket is, amelyeken korábban nem folytattak intenzív jellegű gyepgazdálkodást. Ez a helyzet úgy javítható, ha agrártámogatás lesz igényelhető a nem művelt területekre, azaz nemcsak a kivett művelési ágú területekre, hanem a művelés alatt álló területek egyes részterületeire is.

Az erdőterületek vonatkozásában a jelenlegi természetvédelmi szempontokat elősegítő támogatási rendszer szinte kizárólag magánerdőgazdálkodók számára elérhető. Támogatás igénybevételére nem jogosult önkormányzat, költségvetési szerv, valamint az a gazdálkodó szervezet, amelyben a Magyar Állam tulajdoni hányada eléri vagy meghaladja az 50%-ot. Szükséges lenne ezért olyan támogatási formákat és konstrukciókat kidolgozni és alkalmazni, amelyek állami erdőkben is lehetővé tesznek bizonyos – erdőgazdálkodási, továbbá nem is okvetlenül az erdőgazdálkodás szűken vett körén belül értelmezhető, de erdőterületen történő – beavatkozásokat. A Natura 2000 területek közötti koherencia biztosítása érdekében fontos lenne a természeti területek és az ökológiai hálózatba tartozó területek kedvező állapotának megőrzése a Natura 2000 területeken kívül is. A fenti problémára megoldás lehet, ha a természetvédelmi szempontból értékes, de gazdaságosan nem művelhető területek is legalább minimális mértékben támogathatóak lennének, ezáltal nem lennének teljesen haszontalanok a tulajdonosok, földhasználók számára.

A támogatási rendszer kialakítása során figyelembe kellene vennie a támogatásra benyújtott terület természetvédelmi értékességét, sajátos ökoszisztéma szolgáltatásait, az ott megtalálható, elkülönülő élőhelyfoltok természetességi értékét és a jó természetességű területeken vagy részterületeken azoknak a fennmaradását segítő gazdálkodást, vagy akár a „nem beavatkozást” kellene ösztönözni az inváziós fajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területre a természetvédelmi célkitűzések megvalósításával kapcsolatos pályázat nincs folyamatban, sem tervezési fázisban.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre nincs egyéb javaslat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Kifejtve a 3.4.2. pont alatti táblázatban, összevontan a kommunikáció címzettjeivel.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Felhasznált kommunikációs eszközök:	Kommunikáció címzettjei:	Időpont, helyszín	Egyéb információ
Egyeztető fórum	<ul style="list-style-type: none"> • gazdálkodók • a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói • a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok • egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2017.03.07. (Penyige)	Résztevők száma: 18
Önkormányzati közzététel	<ul style="list-style-type: none"> • gazdálkodók • a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói • a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok • egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2017.03.01-10. (Kömörő, Penyige)	Kifüggesztés darabszáma: 2
Honlap	<ul style="list-style-type: none"> • gazdálkodók • a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói • a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok • egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2017.02.24-től meghatározott ideig letölthető volt	http://www.emisszio.hu/n2
Érintettek levélben vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	<ul style="list-style-type: none"> • a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok	2017.02.28-03.02. között	Kiküldött értesítések darabszáma: 136 levél + 93 e-mail

A kommunikáció szervezése, lebonyolítása, tartalma:

1. Az egyeztető fórum időpontjának és helyszínének egyeztetése megtörtént az érintett szakmai tervezőkkel, természetvédelmi őrkkel és a tájegységvezetővel, valamint a fórum helyszínének otthont adó Penyige község Polgármesteri Hivatalával (2017.

február).

2. A fenntartási terv letölthetővé vált és a véleményezhetőségről cikk jelent meg a kommunikációban résztvevő E-misszió Egyesület honlapján (2017.02.24.).

3. Az érintett önkormányzatok (Kömörő, Penyige) 2017.03.01-10. között 10 napra kifüggesztették a fenntartási tervet.

4. Az érintettek jelentős köre a fenntartási terv társadalmi egyeztetésének folyamatáról, a tervek véleményezhetőségéről, a véleményezés módjairól és határidejéről postai levélben (és/vagy e-mailben) értesítésre került. Az értesítő levelek célcsoportok szerinti egyedi összeállítással kerültek kiküldésre (2017.02.28 - 03.02. között) és tartalmazták a véleményezéshez szükséges információkat (terület kód, név, érintett települések, véleményezési határidők, egyeztető fórum időpontja stb.). A címzettek köre, az értesítés módja, a tőlük érkezett válaszok, valamint a rájuk adott tervezői válaszok a 4. sz. mellékletben találhatóak.

5. Az érintettek felé meghirdetett időpontban és helyszínen, 2017.03.07-én 11:00 órai kezdéssel Penyige község Polgármesteri Hivatalának Házasságkötő termében (4941 Penyige, Kossuth u. 31.) az egyeztető fórum megtartásra került, melyről emlékeztető és fotó dokumentáció készült. A fórumon 18 fő vett részt.

6. A beérkezett véleményeket és észrevételeket a kommunikációban közreműködő szakértő összefoglalta, és a tervkészítő, valamint a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság részére eljuttatta.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Társadalmi egyeztetést követően 11 címzett részéről érkezett visszajelzés a Natura 2000 fenntartási tervvel kapcsolatban. A legtöbb véleményt megyei szervek küldték meg. Emellett voltak régiós, megyéken túlnyúló hatáskörű szervek, önkormányzatok, magán tulajdonos és horgász egyesület is a véleményezők között. A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság projektgazdaként vett részt a fenntartási terv egy részének elkészítésében.

A legfontosabb beérkezett vélemények a 3.4.3.1. táblázatban láthatóak.

3.4.3.1. A legfontosabb beérkezett vélemények:

Kommunikáció címzettje	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett? (tartalom)	Hogyan?	Beépült a tervbe?	Hogyan? Ha nem épült be, miért?
HBM KH Debreceni Járási Hivatala, Agrárügyi Főosztály	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	igen (Az Agrárügyi Főosztály Erdőfelügyeleti Osztály 5 oldalban foglalta össze véleményét: 11 bekezdésben kifogásokat emelt, 5 bekezdésben tárgyi tévedéseket sorolt fel, 12 bekezdésben hiányosságokra hívta fel a figyelmet. Végezetül kérte a terv átdolgozását)	Levélben	Részben	-A 275/2004. Korm. rend. 4.§ (4) alapján a területileg illetékes államigazgatási szervek a kommunikáció célcsoportjai, akikkel a tervet egyeztetni kell a készítés során. Ez jelen terv esetében is megvalósult. -A körzeti erdőtervek érvényességére vonatkozó információk időközben javításra kerültek a dokumentáció első

Kommunikáció címettje	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett? (tartalom)	Hogyan?	Beépült a tervbe?	Hogyan? Ha nem épült be, miért?
					<p>résében is.</p> <p>-A körzeti erdőtervezés Natura 2000 elővizsgálati dokumentációra vonatkozó adatokat és szövegrészeket a tervkészítő törölte.</p> <p>-A tervkészítő mindenhol törölte a következő mondatot: „Törekedni kell arra, hogy az összes erdőállomány valamely természetszerűnek minősülő jelölő élőhelyé alakuljon”</p> <p>-A tarvágás, mint veszélyeztető tényező, a jövőben ható veszélyeztető tényezők közé került, és minden említésnél belekerült a szövegbe, hogy csak a jelenlegi erdészeti tervezési időszak lejáta után merülhet fel. Ezzel a kiegészítéssel meghagyta a szövegben a tervkészítő.</p> <p>-A fenntartási tervbe időközben belekerült, hogy a 2018-as dátumú SDF adatlapot tekinti alapnak. A jelölő fajok és élőhelyek állapotára vonatkozó fejezet (Megalapozó Dokumentáció) nem nyilvános, és egyeztetésre sem került.</p> <p>-A fő természetvédelmi prioritásokon túlmutató elvárások megvalósítására csak önkéntesen vállalható javaslatok találhatók a tervben. Ezek tehát csak a támogatási rendszer megváltozásával válhatnak kötelezővé.</p> <p>-a különböző védettségi fokú, rendeltetésű erdőket nem sorolta tervkészítő különböző kezelési egységekbe. Az összes erdő egy kezelési egységben maradt. A nem védett területeken található származék erdő is Natura területen belül van, így</p>

Kommunikáció címzettje	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett? (tartalom)	Hogyan?	Beépült a tervbe?	Hogyan? Ha nem épült be, miért?
					<p>vonatkoznia kell rá a Natura célkitűzéseknek.</p> <p>-Az önkéntesen vállalható javaslatok AM által közzétett listából választhatók. Az üzemmód váltásra vonatkozó javaslat nem kerülhet máshova, hiszen egy jogszabály alapján sem kötelező.</p> <p>-Az önkéntesen vállalható előírás-javaslatok olyan területekre is vonatkoznak, amelyek nem minősülnek védett természeti területnek.</p> <p>-Az „erdőszegély létrehozásának elősegítése és a meglévők fenntartása” nem a faállomány borításának megszüntetését jelenti, hanem a cserjés köpeny fenntartását, és a spontán újulat (itt a magyar kőris újulata) megőrzését ezeken a szegélysávokon.</p> <p>-A jelzett nem létező szakszavakat a tervkészítő törölte a fenntartási tervből.</p> <p>Az „üzemterv” szó egy helyen megmaradt (1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek), mivel ez rendelet által előírt címsor). Ugyanakkor nem érthető, hogy az „Erdőállomány Adattár” kifejezéssel mi a probléma. Mindenesre a tervkészítő ezt „Országos Erdőállomány Adattárra” változtatta.</p>
Nyíregyházi Járási Hivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	igen (- Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében nem készült régészeti topográfia, így a tervezett beruházások érinthetnek feltáratlan, érintetlen lelőhelyeket. - A 2011.LXIV. trv alapján a beruházások tervezését a védelemmel összhangban kell tervezni. - Javasolja, hogy a Miniszterelnökség Kúlturális	Levélben	nem	- „Tervezett beruházások” illetve „megvalósításra kerülő beavatkozások” nem szerepelnek a tervben. - A Miniszterelnökség KÖF NYHO nyilvántartásában rögzített aktuális adatokat a tervbe a tervkészítő nem építette be, mivel a fenntartási terv tartalmi követelményeit szabályozó 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet, és az ez alapján létrehozott „Útmutató a Natura 2000

Kommunikáció címzettje	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett? (tartalom)	Hogyan?	Beépült a tervbe?	Hogyan? Ha nem épült be, miért?
		<p>Örökségvédelemért Főosztály NYilvántartási Hatósági Osztály nyilvántartásában rögzített aktuális adatokat a terv tartalmazza.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Régészeti lelőhelyeket érintő beruházásoknál szakhatóságként részt vesz. - Felhívja a figyelmet a 2011.LXIV. trv 9, 10, 19 §-ra. 			<p>fenntartási tervek készítéséhez” című dokumentum szerint nem kötelező tartalmi elem. Az Eret-hegy Natura 2000 területen nincs nyilvántartott régészeti lelőhely</p>
Nyíregyházi Járási Hivatal, Élelmiszerlánc-biztonsági, Növény- és Talajvédelmi Osztály	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	<p>igen (- Vízvisszatartás tervezésekor meg kell vizsgálni a hatásterületet, és a termőföldeken történő termelésre gyakorolt hatását.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az agrártámogatási rendszerhez [3.3.1.2.] felhívja a figyelmet a "zöldítés" előírásaira) 	Levélben	nem	<p>A vízvisszatartásra vonatkozó javaslatban szerepel, hogy tervezésekor meg kell vizsgálni a termőföldeken történő termelésre gyakorolt hatást</p> <p>Az 3.3.1.2 pontban a „zöldítés”előírásai feltüntetésre kerültek.</p>
Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	<p>igen (- Felsorolja érintettségüket.</p> <p><u>- Kér kiegészítéseket:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -- KE-3-ba tartozik a Csomata-, Erethegey-, és a Mesterné foka csatorna érintett szakasza. -- Igazgatóságukkal egyeztetett módon javasolja megvizsgálni, hogy lehetséges-e ideiglenes vízvisszatartás pl. homokzsákos megoldással. -- A Csomata-cs. főgyűjtő belvízvédelmi csatorna, duzzasztásra nem alkalmas, ezért nem javasol rá műtárgyat. -- Erethegeyi cs. esetében támogatja a vízvisszatartó műtárgy létesítésének megvizsgálását, betétpallós elzárást javasol. -- A Csomata- és Eret-hegyi cs. esetében nem megvalósítható féloldalas kotrásuk a mederméret miatt. - <u>Vízgyűjtő-gazdálkodás</u> 	Levélben, fórumon	részben	<ul style="list-style-type: none"> - A kért kiegészítéseket a tervekészítő beépítette a fenntartási tervbe. - Ahol a felvetett javaslatok a vízügyi kezelő szerint nem valósíthatók meg (féloldalas kotrás), ott a tervekészítő a terv tartalmát módosította. - A Vízgyűjtő-gazdálkodás Tervezés pontban található, területre vonatkozó megállapítások, a terület fenntartási tervében kiegészítésként kért pontok, valamint a fenntartási terv kapcsán érintett vízfolyás víztestre és azok vízgyűjtőire általánosan vonatkozó intézkedések is beépítésre kerültek a fenntartási terv Megalapozó dokumentáció 1.3.3.4. pontjába.

Kommunikáció címzettje	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett? (tartalom)	Hogyan?	Beépült a tervbe?	Hogyan? Ha nem épült be, miért?
		<p><u>Tervezés:</u> ismerteti a területre vonatkozó megállapításait [érintett víztestek, védett területek, valamint állapotuk javítása céljából megfogalmazott intézkedések].</p> <p><u>- Kiegészítést kér:</u></p> <p>-- 83/2014. Korm. rend. értelmében 6-6 és 3-3 méter parti sáv szabadon hagyása.</p> <p>-- legalább a csatornák egyik partján, évente 2 alkalommal végezessen irtási munkát.</p> <p>-- júl.15-nov.1. közötti kotrási időszakra kifogást nem emel, de az esetleges vízfolyási akadályokat a mederből el kell távolítania.</p> <p>-- a kotrási feladatokat a kivitelezési oldalon el kell végeznie a kitermelt iszap part menti deponálásával.</p> <p><u>- Kéri javaslatának figyelembevételét,</u> további kifogást nem emel, javaslatai figyelembevételével támogatja a terv elfogadását.)</p>			
Azon földrészletek magán tulajdonosai, amelyek a tervezési területen belül érintettek a jelölő élőhelyeket és fajokat, valamint kiemelt természeti értéket és/vagy konfliktusforrást hordozó, természetvédelmi szempontból legfontosabbnak ítélt területrészekben (22 levél).	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	<p>Igen</p> <p>(- Mit jelent a tervben a „kiterjedt tarvágás”?)</p> <p>- Milyen módszerrel lehet véghasználni? Véleménye szerint a szálalással itt nem lehet tölgyest nevelni.</p> <p>- A következő, 10 éves erdőtervbe 3,6 hektárnyi bontóvágás van belefoglalva 1-es és 3-as sürgősséggel.</p> <p>- Ezek a 100 éves tölgyesek nagyon gyengék, kicsi a gyökere a fáknak, legalább 80 darab kidőlt az elmúlt 1,5 évben. Akármikor jöhet olyan szél, ami kidönt 200 fát.</p> <p>- Az erdő 80%-ában nincs</p>	fórumon	nem	<p>- A kiterjedt tarvágás 0,5 ha-nál nagyobb területet jelent.</p> <p>- A örökterdő üzemmódra vonatkozó javaslat önkéntesen vállalható, és csak támogatási rendszeren keresztül valósítható meg, nem kötelező érvényű.</p> <p>- A fás legelőn a kaszálás megfelelő géppel a tervekészítő véleménye szerint kivitelezhető, ez is önkéntes vállalás lehet</p> <p>- A többi megjegyzést a tervekészítő nem tartja olyan szempontból relevánsnak, hogy azok miatt a terven módosítani kellene</p>

Kommunikáció címzettje	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett? (tartalom)	Hogyan?	Beépült a tervbe?	Hogyan? Ha nem épült be, miért?
		<p>bejegyzett erdőgazdálkodás, rendezetlen a tulajdon, osztatlan közösben van.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gond az illegális fakivágás. - A délnyugati részen (fáslegelő) az évenkénti tisztító kaszálást, 10 centi magasságban szerinte nem lehet kivitelezni. - Ugyanerről a területről lehet-e fát kivágni? <p>Korábban volt büntetésük, és volt, amikor minden rendben volt.)</p>			

3.4.3.2. A legfontosabb észrevételek, amelyek alapján a terv módosításra került:

Elsősorban a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Debreceni Járási Hivatala, Agrárügyi Főosztály erdős kezelési egységekre vonatkozó észrevételei alapján módosította a tervekészítő a tervet.

A Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság pontosításai, javaslatai és észrevételei alapján is módosult a terv.

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUHN20051 Eret-hegy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUHN20051 Eret-hegy Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan

természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2020. július „24.”

